

Journalist Emiel Hakkenes schreef boek over het geloof van zijn familie

‘Volgens mijn vader waren wij al vanaf Adam gereformeerd’

Trouw-journalist en redactiechef religie en filosofie Emiel Hakkenes schreef een boek over de vraag waarom hij niet meer gelooft, terwijl zijn gereformeerde vader, opa en overgrootvader dat wel deden. *God van de gewone mensen* is de titel van zijn boek.

Het begon met het moment dat zijn ouders op kraamvisite kwamen, bij de geboorte van zijn eerste zoon, vertelt Hakkenes (1977). “Een vreugdevol moment natuurlijk. Het was het eerste kleinkind in de familie en toen kwam de vraag: ga je hem ook laten dopen?”

Daar had Hakkenes niet meteen een antwoord op. “Ik dacht wel: deze vraag is niet zomaar gesteld, het is een vraag naar een plaatsbepaling. Vandaar dat ik mezelf ging afvragen: hoe verhoud ik me eigenlijk tot de traditie waarin ik ben opgevoed? Wat is die traditie eigenlijk? Ik ben opgegroeid met bepaalde ideeën erover, maar hoe zat het precies? Waar kom ik vandaan? Dat werd een zoektocht en daar is dit boek uit voortgekomen.”

Wat waren de grootste ontdekkingen die u deed?

“De leukste was dat de religieuze achtergrond van mijn familie anders in elkaar zat dan ik dacht. Volgens mijn vader waren wij ongeveer vanaf Adam gereformeerd. Maar de werkelijkheid is veel diverser. Een paar generaties eerder was mijn familie katholiek, daarna hervormd. Er werd veranderd van geloof. Dat vond ik heel relativierend. Je afkomst is helemaal niet zo massief als het lijkt. In mijn vaders ogen bepaalde het gereformeerd zijn zowat het hele leven, de kerk was erg belangrijk, en in zijn perceptie was dat was altijd zo geweest. Maar in feite leefden alleen hij, zijn eigen vader en grootvader zo.”

Uiteindelijk laat u uw kind niet dopen, ondanks de druk die er wordt uitgeoefend. Is dat niet ook gewoon een soort rebellie?

“Nee hoor. Ik heb helemaal niet de behoefte om te rebelleren. Ik wil wel graag mijn eigen afweging maken. Ik wil gewoon mijn leven inrichten op een bepaalde manier omdat dat bij mij past, niet omdat

mijn ouders het graag zo willen. Anderzijds wil ik ze zeker niet op de kast jagen. Dat leeft misschien meer een generatie eerder, die behoefte om je af te zetten tegen de kerk. Dat heb ik totaal niet. Ik vroeg me gewoon af: wat betekent de doop eigenlijk? Er wordt dan aan de ouders de doopvragen gesteld. Wat zijn dat voor vragen en kan ik daar antwoord op geven?”

Het valt me op dat God van de gewone mensen eigenlijk meer over uw familie gaat dan over uzelf. Is dit boek voor u het begin of het einde van een religieuze zoektocht?

“Ik denk dat je nooit moet ophouden met zoeken. Het boek heeft me geleerd welke rol geloof in mijn familie speelde. Welke rol het speelt in mijn eigen leven is geen afgesloten hoofdstuk. Eén van de motto's van het boek is *I want to believe in everything you believe*. Ik wil het best hoor. Ik laat me graag overtuigen.”

U beschrijft in een komische scène een ouderling die langskomt om u uit te nodigen voor de kerk in uw nieuwe woonplaats.

“Hij vertelde in reactie op mijn beroep van journalist alleen maar dat hij geen kranten las. Dat vond

Wat mijn voorouders als een religieuze ervaring zien, beleef ik soms tijdens een popconcert

ik verbijsterend. Ik dacht: wil je me voor je winnen dan moet je laten blijken dat de kerk uit leuke mensen bestaat. Die weten hoe de wereld in elkaar zit. Hij had me kunnen aanspreken op een manier die me raakt. Met taal, met ideeën die mij aanspreken. Dit was totale nietszeggenheid. Daar kan hij ook niks aan doen. Maar er is toch wel meer nodig om mij over de streep te trekken.”

Met wie van uw voorouders kunt u zich het meest identificeren?

“Degene die het meest tot mijn verbeelding heeft gesproken is Joannes, een katholiek aan het begin van de 19e eeuw. Je moet weten dat ik van een buitenechtelijk kind afstam. De moeder Catharina was een zus van deze Joannes. Toen haar vader overleed kon ze in het gezin van Joannes, haar broer komen wonen. Je ongehuwde zus met kind in huis nemen; dat vind ik nogal wat, en zijn schoonmoeder had hij ook al onderdak gegeven. Later kregen twee dochters van hem ook een buitenechtelijk kind. Dat was geen reden voor afwijzing. Het kan een praktische oplossing zijn geweest om ze in huis te nemen, maar het moet ook een man zijn geweest met een groot hart.”

Op wie mikt u met het boek, voor wie hebt u het geschreven?

“Voor alle ouders en kinderen die met dezelfde vragen leven als ik. Waar kom ik vandaan? Hoe verhoud ik me tot de traditie waar ik uit kom? En ik schrijf ook voor ouders die zich afvragen hoe het komt dat hun kinderen zo veel minder kerkelijk betrok-

Emiel Hakkenes: ‘Ik hoop dat mijn kinderen net zo’n goed mens zullen worden als mijn voorouder Joannes, die zijn huis openstelde voor anderen.’ Foto Merlijn Doornenik

als uit de Bijbel, misschien wel betere.”

Is het geloof van je voorouders eigenlijk wel een goede toetssteen om je eigen identiteit aan af te meten?

“Ik weet niet of het een goede toetssteen is. Voor mij werd het een vraag toen mijn vader vroeg of ik mijn zoon zou laten dopen. Het christendom heeft niet zoals het jodendom het uitgangspunt dat je het bent door geboorte. Maar aan de andere kant is het wel iets dat van generatie op generatie wordt doorgegeven. Het is een familiekwestie. Het wordt best een groot issue om daarmee niet door te gaan. Het is natuurlijk ook een kader waarin mijn vader me plaatste. Ik werd in de kraag gevat, door de vraag die hij stelde.”

Voor uw vader betekent de doop misschien ook dat je een soort visioen aan je kinderen meegeeft. Wat is uw visioen voor uw kinderen?

“Mijn visioen voor mijn kinderen... Ik hoop dat ze net zo’n goed mens zullen worden als mijn voorouder Joannes, die zijn huis openstelde voor anderen. Misschien was dat wel heel bijbels en christelijk om dat te doen. Je naasten zo liefhebben als jezelf. Onechte kinderen ondanks de schande opnemen, alsof ze er gewoon bij horen. Die mentaliteit houd ik mijn kinderen graag voor.”

Nels Fahner

Emiel Hakkenes, *God van de gewone mensen. Hoe het geloof uit een familie verdween*. Uitg. Thomas Rap, Amsterdam, € 18,90. Op 13 november geeft Hakkenes een lezing in boekhandel Iwema, Gedempte Singel 11 Assen. Aanvang 20.00 uur. Hakkenes is beschikbaar voor voorleessessies en voorleespreken in kerken (tijdens bijvoorbeeld een gemeentevond). Meer informatie: godvandeGewoneMensen@gmail.com